

[Helga Pedersen.]

Den person, der er berøvet friheden uden at have begået noget kriminelt eller dog uden at være inddraget i en straffesag, skulle nødvendig få det indtryk, at han fra samfundets side behandles ligesom en tiltalt. Dette gælder uanset de bestræbelser, det moderne samfund udfolder for at give også den under en straffesag tiltalte den størst mulige beskyttelse. Derfor kan man naturligvis godt alligevel give den pågældende visse af de fordele, som vel ellers nærmest er kendt fra strafferetsplejen, men som dog også kendes fra særlige arter af borgerlige sager — jeg tænker især på forslaget om at skaffe gratis sagførerhjælp, hvis det ønskes. Det er rimeligt at anvende reglerne om fri proces på disse sager. De gældende friprocesregler virker imidlertid — som enhver ved, der har med dem at gøre i praksis — ikke helt rimelige. Navnlig virker det uheldigt, at en part, der har fået fri proces, hvis sagen tabes, kan risikere at få pålagt betydelige økonomiske forpligtelser — og det i en sag, som den friprocesgivende myndighed har skønnet at den pågældende ville vinde.

Disse regler om fri proces tror jeg bør tages op til revision — og det vil jeg gerne nævne her; men jeg erkender, at ved den formulering, den højtærede justitsminister har givet retsplejelovens § 474, har man undgået denne anstødssten.

Løvrigt er det særlige ved dette lovforslag formentlig den betydelige officialvirksomhed, der her tillægges dommeren. Vi kender noget tilsvarende fra procesbehandlingen af særlige grupper af sager i den gældende retsplejelov — faderskabssager ikke mindst; og jeg nærer ingen betænkeligheder ved at slutte mig til forslaget bestemmelse.

Som sædvanlig i retsplejeloven foreslås der en række frister som betingelse for iværksættelse af de forskellige processuelle skridt. Det kan nok diskuteres, om de alle bør være som foreslået, men det skal jeg gemme til udvalgsbehandlingen. I udvalget vil jeg også gerne drøfte, om man, som betingelse for sagens indbringelse for retten efter den normale frists ophør, bør nøjes med den i retsplejelovens § 469, stk. 4, foreslåede regel; den lyder således:

„Senere fremsættelse af begæringen kan indtil 6 måneder efter frihedsberø-

velsens ophør undtagelsesvis tillades af justitsministeren, når der foreligger særlig grund til at afvige fra fristen.“

Det kan synes uklart, hvad der ligger i ordet „undtagelsesvis“, og udtrykket „særlig grund“ åbner også mulighed for et vidtstrakt skøn, uden at jeg dog på forhånd her skal sige, om det er uønskeligt at have dette skøn i justitsministeriet.

I forbindelse hermed vil jeg også nævne reglen om tredieinstansbevilling — som det hedder — i den foreslåede § 475, stk. 3, hvor bestemmelsen også er, at justitsministeren *undtagelsesvis* skal kunne tillade anke til Højesteret. Jeg er enig i, at det — som det siges i bemærkningerne ad forslaget § 470 — for den frihedsberøvede er af stor betydning, at han kan få lejlighed til at udtale sig for en dommer, lige så vel som det er af stor betydning for dommeren, at denne i flest mulige tilfælde kan få lejlighed til personlig at danne sig et skøn over den frihedsberøvedes tilstand. Det drejer sig jo om en afgørelse, der træffes på dommerens ansvar. Sagkyndige erklæringer vil sikkert altid foreligge og vil have den allerstørste betydning, men vil ikke binde dommerens afgørelse — de er alene vejledende for retten. Således som reglen er formuleret i den foreslåede § 470, stk. 4, giver den måske læseren det indtryk, at hovedreglen i disse sager vil være, at den frihedsberøvede ikke er tilstede i retten. Det er måske et spørgsmål, om man ikke skulle fremhæve reglen om den frihedsberøvedes ret på dette område noget skarpere, men også dette kan vi tale om i udvalget.

Reglen om, at afgørelsen træffes ved dom og ikke ved kendelse, fremhæver afgørelsens vigtighed, og jeg kan tiltræde den. Det vil sikkert ofte blive nødvendigt at behandle disse sager for lukkede døre. Det vil være i den frihedsberøvedes interesse, at uvedkommende ikke får kendskab til hans private forhold. Nogen særlig hjemmel til at lukke dørene, som det hedder, er ikke nødvendig; retsplejelovens almindelige regler vil nok kunne slå til.

Derimod giver forslaget i § 473 en særlig regel om forbud mod offentliggørelse af navn m. v. og fastsætter straffen for overtrædelse af dette forbud til bøde. Det er et spørgsmål, om dette er et tilstrækkeligt strafferetligt værn. Den skade, der kan til-